

Andelsboligforeningen Vingården
Att. Michael Bacci

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

Sendt til: baccim@mail.dk

Tel : 33 92 33 70
Fax : 33 91 33 88
kum@kum.dk
www.kum.dk

27. oktober 2020

Kulturministeriets afgørelse vedrørende klage over ophævelse af fredning for ejendommene Dybensgade 16, Nikolajgade 17 og Nikolajgade 19, København.

Du har den 15. februar 2019 på vegne af Andelsboligforeningen Vingården klaget over Slots- og Kulturstyrelsens afgørelse af 18. januar 2019 om ophævelse af fredningen af ejendommene beliggende Dybensgade 16, Nikolajgade 17 og Nikolajgade 19, København.

Kulturministeriets afgørelse

Kulturministeriet *stadfæster* Slots- og Kulturstyrelsens afgørelser af 18. januar 2019 om at ophæve fredningen af hhv. Dybensgade 16, Nikolajgade 17 og Nikolajgade 19, København.

Begrundelsen for Kulturministeriets afgørelse følger nedenfor.

Sagsfremstilling

Den 18. januar 2019 traf Slots- og Kulturstyrelsen afgørelse om ophævelse af fredningerne af ejendommene Dybensgade 16, Nikolajgade 17 og Nikolajgade 19.

Slots- og Kulturstyrelsens afgørelse vedrørende Dybensgade 16

- Forhuset mod gaden har et stilfærdigt, klassicistisk udtryk, som svarer fint til den øvrige historiske bebyggelse i gaden.

- De enkelte bygningsdele er dog udskiftet i et sådant omfang, at der i det ydre er meget lidt bevaret fra opførelsen eller ældre perioder, ligesom bygningen mangler sine skorstene.
- Lejlighedsplanerne er tilpasset moderne brug og behov, bl.a. ved at fjerne to skorstene, som må have eksisteret på opførelsestidspunktet, ligesom tagværket er fornyet.
- Det samme gælder de fleste overflader inden døre: Parketgulve, glatte vægge og lofter samt døre med glatte indfatninger.
- Vinduesvæggen i stuerne mod gaden har bevaret en meget enkel helpanelering, og der er bevaret enkelte fyldningsdøre fra perioden, men det vurderes ikke at være tilstrækkeligt til at opretholde fredningen, særligt ikke, da hovedtrappen er fjernet og erstattet af en støbt terrazzotrappe, hvor hoveddørene tillige er udskiftet til glatte døre.
- Slots- og Kulturstyrelsen vurderer, at bygningen har så få historiske bygningsdetaljer tilbage, at bygningen ikke længere meningsfuldt kan behandles som fredet.

Slots- og Kulturstyrelsens afgørelse vedrørende Nikolajgade 17

- Mod gaden har Nikolajgade 17 et stilfærdigt, klassicistisk udtryk, som passer til den øvrige historiske bebyggelse i gaden.
- Omfanget af fornyelse af de enkelte bygningselementer er dog af et sådant omfang, at der i det ydre hverken er døre eller vinduer bevaret fra perioden, ligesom bygningen også mangler sine skorstene.
- I det indre er lejlighedsplanerne tilpasset moderne brug og behov blandt andet ved fjernelsen af husets to skorstene, som må have eksisteret på opførelsestidspunktet, og fornyelse af tagværket.
- Det samme gælder for de fleste overflader inden døre, parketgulve, glatte vægge og lofter samt døre med glatte indfatninger.
- Vinduesvæggen i stuerne mod gaden har bevaret en meget enkel helpanelering, og der er bevaret enkelte fyldningsdøre fra perioden, men det vurderes ikke at være tilstrækkeligt til at opretholde fredningen, særligt ikke, da hovedtrappen er fjernet og erstattet af en støbt terrazzotrappe, hvor hoveddørene tillige er udskiftet med glatte vægge.

- Slots- og Kulturstyrelsen vurderer, at bygningen har så få historiske bygningsdetaljer tilbage, at bygningen ikke længere meningsfuldt kan behandles som fredet.

Slots- og Kulturstyrelsens afgørelse vedrørende Nikolajgade 19

- Hjørnehuset Nikolajgade 19 har et stilfærdigt udtryk, som med det afskårne hjørnefag og refendfuget underfacade i høj grad understøtter den øvrige historiske bebyggelses klassicistiske enkelthed i gaden.
- Omfanget af fornyelse af de enkelte bygningslementer er dog af et sådant omfang, at der i det ydre hverken er døre eller vinduer bevaret fra perioden, ligesom døren i smigfaget ikke er i en udførelse, som styrelsen kan godkende.
- I det indre er lejlighedsplanerne tilpasset moderne brug og behov, blandt andet ved at køkkenet er lagt ud til gadesiden, samt ved at lade stuer og køkken stå i åben forbindelse med muråbninger uden false til døre.
- Tagværket er fornyet og det samme gælder de fleste overflader inden døre: parketgulve, glatte vægge og lofter samt glatte døre dog med enkelte fyldningsdøre iblandt.
- Der er således i det indre hverken planstruktur eller oprindelige eller ældre detaljer, som skal varetages af en fredning.
- Hovedtrappen er desuden fjernet og erstattet af en støbt terrazzotrappe i et moderne formsprog.
- Slots- og Kulturstyrelsen vurderer, at bygningen har så få historiske bygningsdetaljer tilbage, at bygningen ikke længere meningsfuldt kan behandles som fredet.

Den 15. februar 2019 klagede du på vegne af Andelsboligforening Vingården over Slots- og Kulturstyrelsens afgørelse om at ophæve fredningerne af Dybensgade 16, Nikolajgade 17 og Nikolajgade 19. Her anførte du følgende:

Begrundelserne for de tre afgørelser er i det væsentlige identiske og inddelt i tre led:

1. Omfanget af fornyelse af de enkelte bygningslementer er af et sådant omfang, at der i det ydre hverken er døre eller vinduer bevaret fra perioden.

2. I det indre er lejlighedsplanerne tilpasset moderne brug og behov. Tagværket er fornyet og det samme gælder de fleste overflader inden døre.
3. Hovedtrappen er fjernet og erstattet af en støbt terrazzotrappe.

Ad 1 - Omfanget af fornyelse af de enkelte bygningslementer er af et sådant omfang, at der i det ydre hverken er døre eller vinduer bevaret fra perioden.

- Det må ganske vist medgives, at der næppe er døre eller vinduer bevaret fra perioden, ligesom skorstenene i de første to sager ikke længere eksisterer.
- At omfanget af fornyelse skulle overstige det her nævnte, eller at det nævnte ikke har nogen relevant betydning i relation til betingelserne til grund for fredningen, fremgår det hverken af sagernes oplysning eller begrundelse, at fredningsværdierne er gået tabt i fredningsperioden.
- Andelsboligforeningen Vingården vurderer, at første led i begrundelsen savner grundlag i alle tre sager.

Ad 2 - I det indre er lejlighedsplanerne tilpasset moderne brug og behov. Tagværket er fornyet og det samme gælder de fleste overflader inden døre.

- Det må lægges til grund, at de to skorstene i Dybensgade 16 og Nikolajgade 17 er fjernet ligesom tagværket er fornyet.
- Andelsboligforeningen Vingården bemærker, at disse forholds relevans for, hvorvidt *lejlighedsplanerne er tilpasset moderne brug og behov* synes ubegrundet.
- At planstrukturen i Nikolajgade 19 skulle være ændret savner tillige grundlag.
- At tagværket er fornyet, og som det fremgår af sagens oplysninger, at det er sket under styrelsens årvågne opmærksomhed og efter styrelsens retningslinjer, ses ikke at kunne bidrage til vurderingen af, at fredningsværdier er gået tabt.
- Andelsboligforeningen Vingården vurderer, at væsentlige elementer i andet led i begrundelsen savner grundlag i alle tre sager.
- Andelsboligforeningen Vingården bemærker, at det er korrekt, at nogle overflader inden døre fremstår fornyede ligesom det er korrekt, at der er bevaret fyldningsdøre fra perioden.
- At det nævnte har nogen relevant betydning i relation til betingelserne til grund for fredningen, fremgår imidlertid ikke af hverken sagernes oplysning eller

begrundelse, ligesom det ikke fremgår, at fredningsværdier er gået tabt i fredningsperioden.

- Andelsboligforeningen Vingården vurderer, at andet led i begrundelsen savner grundlag i alle tre sager.

Ad 3 - Hovedtrappen er fjernet og erstattet af en støbt terrazzotrappe:

- Andelsboligforeningen Vingården bemærker, at konstateringen af, at hovedtrapperne er fjernet og erstattet af støbte terrazzotrætter er korrekt.
- Andelsboligforeningen Vingården noterer sig, at Slots- og Kulturstyrelsen i de tre sager tillægger dette forhold afgørende vægt og skal medgive, at fredningsværdier hermed er gået tabt i fredningsperioden.
- Andelsboligforeningen Vingården vurderer imidlertid, at dette forhold ikke kan bære den afgørende vægt, som Slots- og Kulturstyrelsen tillægger det, af tre grunde:
 1. For det første lægges det til grund, at fredningerne vedrører bygningerne i deres helhed og ikke blot bygningernes hovedtrætter, hvorefter disse i sagens natur ikke kan bære en afgørende vægt.
 2. For det andet ville det at tillægge forholdet en afgørende vægt, fordrer en klar hjemmel hertil, for ikke at blive betragtet som at sætte skøn under regel. En klar hjemmel hertil ses ikke.
 3. For det tredje kan det bringes i erindring, at styrelsen i forbindelse med en kabelføring i Andelsboligforeningen Vingårdens trappegange i perioden 2010-2011 besigtigede disse nøje, herunder trappegangene i alle tre sager, og også stillede krav til denne kabelføring. Styrelsen har i en længere årrække været konkret bekendt med trappegangenes beskaffenhed, iagttaget og anerkendt denne, og der ses ikke i den mellemliggende periode at forekomme regelændringer eller tilsvarende, som kan berettige en aktuel ændret vurdering.

Andelsboligforeningen Vingården vurderer herefter, at Slots- og Kulturstyrelsens afgørelser i de tre klagesager er mangelfulde og bør ophæves.

Den 27. februar 2019 oversendte Slots- og Kulturstyrelsen dine klager vedrørende Dybensgade 16, Nikolajgade 17 og Nikolajgade 19 til Kulturministeriet.

Den 18. marts 2019 fremsendte Slots- og Kulturstyrelsen tre separate udtalelser vedrørende Dybensgade 16, Nikolajgade 17 og Nikolajgade 19. Udtalelserne er meget ens og indeholder sammenfattende følgende:

Ad 1 – Omfanget af fornyelse af de enkelte bygningslementer er af et sådant omfang, at der i det ydre hverken er døre eller vinduer bevaret fra perioden:

- Bygningen har oprindeligt været fredet i klasse B under dagældende lovgivning, og derfor er det alene de ydre forhold, som har været afgørende for denne fredning.
- Loven er sidenhen ændret således, at bygninger *”som absolut hovedregel [skal] have fredningsværdier i det indre såvel som i det ydre”*, og derfor kan de ydre fredningsværdier være nok så velbevarede, men det opvejer ikke, at fredningsværdier i det indre er gået tabt eller mangler.
- De indre fredningsværdier har ikke tidligere været omfattet af fredningen, men kan uagtet dette være gået tabt eller helt have manglet på fredningstidspunktet.
- I forarbejderne til loven fremgår det af bemærkningerne til § 8, stk. 2, at: *”Den foreslåede ændring skal skabe hjemmel for miljø- og energiministeren [nu kulturministeren] til at ophæve fredninger, hvor fredningsværdierne er gået tabt eller ikke efter en ny vurdering er til stede”*.
- Det forudsættes derfor ikke, at værdierne skal have været til stede på det oprindelige fredningstidspunkt.
- Det afgørende er, om der er tilstrækkeligt med bærende fredningsværdier til stede efter det nye lovgrundlag.

Ad 2 – I det indre er lejlighedsplanerne tilpasset moderne brug og behov. Tagværket er fornyet og det samme gælder de fleste overflader inden døre:

- Det er i forbindelse med fredningsgennemgangen i 2016, at styrelsen gennemgår ejendommen og vurderer, at fredningen kan ophæves.
- Efter besigtigelsen af ejendommen fandt styrelsen, at de fleste indre fredningsværdier var borte.
- I begrundelsen for affredningen, er det manglen på indre fredningsværdier, der er afgørende.

- Ved høring af ejer, gengives Det Særlige Bygningssyns udtalelse: *"I det indre er lejlighedsplanerne tilpasset moderne brug og behov, blandt andet ved at fjerne de to skorstene, som må have eksisteret på opførelsestidspunktet, ligesom tagværket er fornyet. Det samme gælder de fleste overflader inden døre, parketgulve, glatte vægge og lofter samt døre med glatte indfatninger. Vinduesvæggen i stuerne mod gaden har bevaret en meget enkel helpanelering, og der er bevaret enkelte fyldningsdøre fra perioden, men det vurderes ikke at være tilstrækkeligt til at opretholde fredningen, særligt ikke, da hovedtrappen er fjernet og erstattet af en støbt terrazzotrappe, hvor hoveddørene tillige er udskiftet til glatte døre."*

Ad 3 – Hovedtrappen er fjernet og erstattet af en støbt terrazzotrappe:

- Forholdet omkring trappen er et af flere individuelle og konkrete forhold, som ligger til grund for afgørelsen.
- Det Særlige Bygningssyn udtaler i den forbindelse: *"I det indre er lejlighedsplanerne tilpasset moderne brug og behov, blandt andet ved at lægge køkkenet ud til gadesiden og ved at lade stuer og køkken stå i åben forbindelse med muråbninger uden false til døre. Tagværket er fornyet og det samme gælder de fleste overflader inden døre, parketgulve, glatte vægge og lofter og glatte døre, dog med enkelte fyldningsdøre iblandt. Der er således i det indre, hverken en planstruktur og ej heller oprindelige eller ældre detaljer, som skal varetages af en fredning. Hertil kommer, at hovedtrappen er fjernet af en støbt terrazzotrappe i et moderne formsprog"*.

Videre anfører Slots- og Kulturstyrelsen, at styrelsens fredningsophævelser principielt tager udgangspunkt i, hvordan den fredede bygning står i dag og ikke, hvordan den er kommet til at mangle fredningsværdier i så stort et omfang, at den ikke længere skal være fredet.

Styrelsen bemærker på den baggrund, at den fortsat vurderer, at der er hjemmel til affredningen, og at der ikke er sat skøn under regel. Affredningen er i overensstemmelse med forarbejderne og de hensyn, der ligger til grund for bygningsfredningslovens § 8, stk. 2.

Desuden er affredningen fagligt begrundet i flere konkrete og individuelle forhold, som gælder for netop denne bygnings manglende, bærende fredningsværdier i det indre.

Den 21. marts 2019 sendte Kulturministeriet Slots- og Kulturstyrelsens udtalelser i partshøring hos dig.

Den 23. april 2019 modtog Kulturministeriet dit partshøringssvar til Slots- og Kulturstyrelsens udtalelser, hvor du angav følgende:

- Andelsboligforeningen Vingården bemærker, at Slots- og Kulturstyrelsens bemærkninger ikke med fornøden opmærksomhed iagttager, at styrelsen i sine afgørelser af 18. januar 2019 har tillagt det forhold, at hovedtrapperne er fjernet og erstattet af støbte terrazzotrapper en afgørende vægt uden at have hjemmel hertil.
- Styrelsen anfører i sine bemærkninger, at *"forholdet omkring trappen er et af flere individuelle og konkrete forhold, som ligger til grund for afgørelsen"*, hvilket ikke synes at være i overensstemmelse med de identiske formuleringer i begrundelsen for særligt to af afgørelserne, i hvilke det lyder, at omtalte forhold *"vurderes ikke at være tilstrækkeligt til at opretholde fredningen, særligt da hovedtrappen er fjernet og erstattet af en støbt terrazzotrappe"*.
- Det bemærkes i tilknytning hertil, at styrelsen undlader at kommentere på, at styrelsen i forbindelse med en kabelføring i Andelsboligforeningen Vingårdens trappegange i perioden 2010-2011 besigtigede disse nøje, herunder trappegangene i alle tre sager, og dér stillede konkrete krav til kabelføringen.
- Styrelsen har således gennem en årrække været konkret bekendt med trappegangenes beskaffenhed, iagttaget og anerkendt disse, og der ses, som anført i klageskrivelsen, efter daværende besigtigelse 2010-2011 ikke at forekomme regelændringer eller tilsvarende, som kan berettige den aktuelt ændrede vurdering.
- Andelsboligforeningen Vingården vurderer fortsat, at Slots- og Kulturstyrelsens afgørelser i de tre sager er mangelfulde og bør ophæves.

Den 24. april 2019 sendte Kulturministeriet dit partshøringssvar i høring hos Slots- og Kulturstyrelsen.

Den 8. maj 2019 modtog Kulturministeriet Slots- og Kulturstyrelsens bemærkninger til dit partshøringssvar. Her anførte Slots- og Kulturstyrelsen følgende:

- Klager hæfter sig ved, at en støbt terrazzotrappe indgår i grundlaget for affredning, og at styrelsen i forbindelse med et besøg på stedet i 2010-2011 ikke videre har kommenteret på trappen.
- Kritikken af at styrelsen alene har lagt forholdet omkring trappen afgørende vægt, begrundes med følgende uddrag af afgørelsen: *"Vinduesvæggen i stuerne mod gaden har bevaret en meget enkel helpanelering, og der er bevaret enkelte fyldningsdøre fra perioden, men det vurderes ikke at være tilstrækkeligt til at opretholde fredningen, særligt ikke, da hovedtrappen er fjernet og erstattet af en støbt terrazzotrappe, hvor hoveddørene tillige er udskiftet til glatte døre"*.
- Afgørelsens fulde ordlyd viser, at mange andre forhold er tillagt vægt, nemlig: nye døre, gulve og vinduer, nye badeværelser og køkkener, nye planløsninger, nye glatte vægge og lofter, for to af husenes vedkommende fjernede skorstene og fornyet træværk.
- Uddraget viser, at der kun er ganske lidt oprindeligt bevaret; en panelering på vinduesvæggen og enkelte fyldningsdøre.
- Dette er ikke nok til at opretholde en fredning, da bygninger *"som hovedregel [skal] have fredningsværdier i det indre såvel som i de ydre"* ifølge det nye lovgrundlag.
- Det fremgår også af forarbejderne, at disse fredningsværdier skal være væsentlige, og dermed er en enkelt panelvæg og et par døre ikke tilstrækkelige fredningsværdier i en etageejendom.
- Klager fremhæver, at en del af disse forhold ikke lå til grund for den oprindelige fredning, og derfor heller ikke burde være en del af ophævelsen af fredningen.
- Loven er som nævnt siden den oprindelige fredning blevet ændret således, at der nu også stilles krav om væsentlige indre fredningsværdier.
- Det fremgår af de generelle bemærkninger til ændringslov nr. 428 af 10. juni 1997 i afsnit 4.3.4 om ophævelse af fredninger: *"Mange af de tidligere B-fredede bygningers indre er uden væsentlige fredningsværdier. [...] Der er derfor behov for løbende at vurdere, om de fredede bygninger fortsat repræsenterer de væsentlige arkitektoniske og kulturhistoriske værdier, der kan begrunde deres status som fredede bygninger"*.
- I forarbejderne til loven fremgår det af bemærkningerne til § 8, stk. 2, at: *"Den foreslåede ændring skal skabe hjemmel for miljø- og energiministeren [nu kulturministeren] til at ophæve fredninger, hvor fredningsværdierne er gået tabt eller ikke efter en ny vurdering er til stede"*.

- Det er derfor ikke afgørende, hvordan de væsentlige indre fredningsværdier er gået tabt, men det afgørende er, om de efter en ny vurdering er til stede.
- Klager fremhæver, at styrelsen har været på besøg i ejendommen uden at kommentere på den støbte terrazzotrappe.
- Det er korrekt, at styrelsen blev bekendt med terrazzotrappens eksistens i Nikolajgade 17 omkring 2010-2011, men besøget drejede sig om noget ganske andet og eftersom fredningsgennemgangen allerede var påbegyndt i 2010 ville ejendommen med sikkerhed blive gennemgået i sin helhed i de kommende år.
- Styrelsen havde ikke tidligere gennemgået ejendommen med henblik på at skaffe sig overblik over fredningsværdierne eller mangel på samme og derfor eventuelt at ophæve fredningen. En sådan gennemgang indbefatter en langt grundigere besigtigelse end blot at konstatere beskaffenheden af en trappe.
- I bemærkningerne fra revisionen af bygningsfredningsloven hedder det sig, at: *"Der har hidtil ikke været gennemført en systematisk gennemgang af de tidligere B-fredninger med henblik på en eventuel ophævelse af fredninger, men det bør efter regeringens opfattelse være muligt at ophæve fredningen af en bygning, hvor fredningsværdierne er gået tabt"*.
- Ved fredningsgennemgangen blev det klart, at Nikolajgade 19 og Dybensgade 16, hvor der ikke havde været tilsvarende besøg, også havde fået indbygget terrazzotrappes, hvilket også er et tab af fredningsværdier for deres vedkommende sammen med flere andre forhold, der er nævnt i begrundelsen for ophævelserne.
- Slots- og Kulturstyrelsen anbefaler på baggrund heraf, at styrelsens tidligere afgørelse om ophævelse af fredningerne fastholdes.

Den 9. maj 2019 sendte Kulturministeriet Slots- og Kulturstyrelsens bemærkninger til dit partshøringssvar i partshøring hos dig.

Den 27. maj 2019 modtog Kulturministeriet dit partshøringssvar, hvoraf fremgik:

- Slots- og Kulturstyrelsen anfører i sine bemærkninger, at *"Det er korrekt, at styrelsen blev bekendt med terrazzotrappens eksistens i Nikolajgade 17 omkring 2010-2011..."*, og indikerer efterfølgende med formuleringen, *"at Nikolajgade 19 og Dybensgade 16, hvor der ikke har været tilsvarende besøg..."*, at disse trappegange ikke var omfattet af samme besøg, vurdering og efterfølgende krav til kabelføring.

- Andelsboligforeningen Vingården kan hertil oplyse, at det må bero på en misforståelse, fordi klager selv, som daværende formand for andelsboligforeningen, deltog i styrelsens besøg med henblik på at forevise styrelsen alle foreningens opgange og registrere styrelsens konkrete krav til kabelføringen i disse og herunder også de tre nævnte opgange.
- Styrelsen har således, også efter den af styrelsen omtalte lovændring, lagt til grund, at fredningen måtte opretholdes uanset støbte terrazzotrapper, og at styrelsen følgelig havde hjemmel til at stille krav til arbejder.
- Andelsboligforeningen Vingården lagde allerede dengang denne regelbundethed til grund og må samtidig konstatere, at der efter den daværende besigtigelse i 2010-2011 ikke ses at forekomme regelændringer eller tilsvarende, som kan berettige den aktuelt ændrede vurdering.
- Andelsboligforeningen Vingården vurderer således fortsat, at Slots- og Kulturstyrelsens afgørelser i sagerne er mangelfulde og bør ophæves.

Den 28. maj 2019 oplyste Kulturministeriet dig, at ministeriet ville træffe afgørelse på det foreliggende grundlag.

Retsgrundlaget

Grundlaget for Kulturministeriets afgørelse udgøres af lovgivningen, Slots- og Kulturstyrelsens sagsbehandling og af de indkomne bemærkninger.

Det følger af lovebekendtgørelse nr. 219 af 6. marts 2018 om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer (bygningsfredningsloven) § 1, stk. 1, at loven har til formål at værne om landets ældre bygninger af arkitektonisk, kulturhistorisk eller miljømæssig værdi, herunder bygninger, der belyser bolig-, arbejds-, og produktionsvilkår og andre væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling.

I medfør af bygningsfredningslovens § 3, stk. 1, kan kulturministeren frede bygninger og selvstændige landskabsarkitektoniske værker af væsentlig arkitektonisk eller kulturhistorisk værdi, som er over 50 år gamle. Uanset deres alder kan bygninger og selvstændige landskabsarkitektoniske værker dog fredes, når det er begrundet i deres fremragende værdi eller i andre særlige omstændigheder.

I medfør af bygningsfredningslovens § 8, stk. 2, kan kulturministeren ophæve en fredning, når fredningsværdierne er gået tabt eller ikke længere kan opretholdes.

Kompetencen til at træffe afgørelse om ophævelse af fredning efter bygningsfredningsloven er delegeret til Slots- og Kulturstyrelsen i medfør af bekendtgørelse nr. 1442 af 12. december 2010 om henlæggelse af opgaver og beføjelser til Kulturarvsstyrelsen – nu Slots- og Kulturstyrelsen § 9, nr. 7.

Sagen er påklaget til Kulturministeriet i medfør af bygningsfredningslovens § 24, stk. 3, og delegationsbekendtgørelsens § 12, stk. 1.

Kulturministeriets begrundelse

Kulturministeriet *stadfæster* som nævnt oven for Slots- og Kulturstyrelsens tre afgørelser af 18. januar 2019 om at ophæve fredningen af ejendommene beliggende Dybensgade 16, Nikolajgade 17 og Nikolajgade 19.

Kulturministeriet har i afgørelsen lagt vægt på Slots- og Kulturstyrelsens vurdering af, at de tre ejendomme har så få historiske bygningsdetaljer tilbage, og derfor ikke har de tilstrækkelige kulturhistoriske og arkitektoniske værdier, der kan begrunde en fortsat fredning.

Kulturministeriet har lagt vægt på, at skorstene i Dybensgade 16 og Nikolajgade 17 mangler, at lejlighedsplanerne er ændret, tagværket og overflader inden døre er fornyet, ligesom hovedtrappen og hoveddørene er blevet udskiftet.

Kulturministeriet har derudover lagt vægt på Slots- og Kulturstyrelsens vurdering af, at de bevarede dele i form af vinduesvæggens helpanelering, det stilfærdige og klassicistiske ydre og de enkelte bevarede fyldningsdøre ikke er tilstrækkeligt til at en fredning kan opretholdes.

Det fremgår af Slots- og Kulturstyrelsens udtalelse, at ejendommen blev gennemgribende renoveret i 1970-1971, hvor det indre af lejlighedsplanerne blev tilpasset moderne brug og behov, herunder fjernede man skorstenene, tagværket blev fornyet og de fleste overflader inden døre blev ændret. Endeligt fjernede man

hovedtrappen som blev erstattet af en støbt terrazzotrappe og hoveddørene ud til trappen blev udskiftet til glatte døre.

Kulturministeriet skal hertil oplyse, at det fremgår af bemærkningerne til bygningsfredningslovens § 8, stk. 2, at: *"Den foreslåede ændring skal skabe hjemmel for miljø- og energiministeren [nu kulturministeren] til at ophæve fredninger, hvor fredningsværdierne er gået tabt eller ikke efter en ny vurdering er til stede"*. et er derfor ikke afgørende, hvordan de væsentlige indre fredningsværdier er gået tabt, men det afgørende er, om de efter en ny vurdering er til stede. Det afgørende er, om der er tilstrækkeligt med bærende fredningsværdier til stede efter det nye lovgrundlag.

Bygningen har oprindeligt været fredet i klasse B under dagældende lovgivning, og derfor er det alene de ydre forhold, som har været afgørende for denne fredning. De indre fredningsværdier har ikke tidligere været omfattet af fredningen, men kan uagtet dette være gået tabt eller helt have manglet på fredningstidspunktet.

Du bemærker, at det faktum at hovedtrapperne er fjernet og erstattet af støbte terrazzotrappes ikke kan bære den afgørende vægt, som Slots- og Kulturstyrelsen tillægger det, samt at Slots- og Kulturstyrelsen har været på besøg i ejendommen i forbindelse med kabellægning uden at kommentere på den nye trappe. Kulturministeriet har her lagt vægt på Slots- og Kulturstyrelsens bemærkninger om

- at trappen er ét af flere individuelle og konkrete forhold, som ligger til grund for afgørelsen,
- at besøget drejede sig om noget andet,
- at fredningsgennemgangen allerede var påbegyndt i 2010, hvorfor ejendommen ville blive gennemgået i sin helhed i de kommende år,
- at styrelsen ikke tidligere havde gennemgået ejendommen mhp. at skaffe sig overblik over fredningsværdierne, og at en sådan gennemgang indbefatter en langt grundigere besigtigelse.

Kulturministeriet har ud fra en samlet vurdering af ovenstående ikke fundet grundlag for at ændre Slots- og Kulturstyrelsens afgørelser, og Kulturministeriet stadfæster derfor Slots- og Kulturstyrelsens afgørelser af 18. januar 2019.

Denne afgørelse kan ikke påklages anden administrativ myndighed.

Venlig hilsen

Josefine Juel Schiøtt

Fuldmægtig

Kopi sendt til:

- Slots- og Kulturstyrelsen